

Karademir, E. (2022). Çevrimiçi veri tabanında yer alan 21. yüzyılda bestelenmiş viyola eserlerinin tespitine ve incelenmesine yönelik bir araştırma (IMSLP örneği). *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(42), 91-116.

DOI: 10.21550/sosbilder.1004461
Araştırma Makalesi / Research Article

ÇEVİRİMİÇİ VERİ TABANINDA YER ALAN 21. YÜZYILDA BESTELENMİŞ VİYOLA ESERLERİNİN TESPİTİNE VE İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA (IMSLP ÖRNEĞİ)

Esengül KARADEMİR*

Gönderim Tarihi / Sending Date: 4 Ekim / October 2021

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 13 Aralık / December 2021

ÖZET

Makalenin konusunu, çevrimiçi veri tabanında yer alan 21. yüzyılda bestelenmiş viyola eserlerinin tespiti ve incelenmesi oluşturmaktadır. Bilindiği üzere 21. yüzyılda internet, müzik alanına ait tarihi ve güncel bilgilerin, notalı ve ses kayıtlı müzik eserlerinin yayımlanmasına olanak sunarak çeşitli çevrimiçi veri tabanlarının kaynak niteliği taşımasını sağlamıştır. Araştırmada 21. yüzyılda bestelenmiş ve yayımlanmış viyola eserlerinin durumu tespit edilmek üzere örneklem olarak seçilen çevrimiçi veri tabanı, IMSLP (Uluslararası Müzik Notaları Kütüphanesi Projesi) internet sitesi ile sınırlandırılmış; veri toplama yönteminde genel tarama modeli esas alınmıştır. Araştırmanın tarama ve inceleme çalışmaları sonucunda viyola eserlerinin bestecisine, eser adına, biçimine, türüne ve kompozisyon tarihine ait bilgilere ulaşılarak açıklamalara yer verilmiştir. Araştırma sonucuna göre 21. yüzyılda bestecilerin viyola eserlerinde çoğunlukla solo biçimini, 15. yüzyıldan itibaren kullanılan müzik türlerini tercih ettikleri ve eklektizm yaklaşımını benimsedikleri tespit edilmiş; viyolanın müzikal kimliğine ilişkin gelişmelerin neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: viyola, 21. yüzyıl, çağdaş müzik, internet, çevrimiçi veri tabanı

* Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar / TÜRKİYE, esengulk.8891@gmail.com

A Research on the Detection and Examination of 21st Century Viola Works in Online Database (IMSLP Example)

ABSTRACT

The subject of the article is the determination and examination of the viola works composed in the 21st century in online database. As known; in the 21st century, the internet has enabled various online databases to source by enabling the publication of historical and current information on the field of music, musical works with notes and sound recordings. In the research, the online database selected as a sample to determine the status of viola works composed and published in the 21st century was limited to the IMSLP (International Musical Notes Library Project) website; the data collection method was based on the general scanning model. As a result of the scanning and examination studies of the research, information about the composer of the viola works, the name of the work, its type, the date of composition was reached and explanations were given. According to the results of the research; it has been determined that in the 21st century, composers mostly preferred the solo form, advanced performance techniques, musical genres used since the 15th century and adopted the eclecticism approach in their viola works; it has been tried to reveal the developments regarding the musical identity of the viola.

Key Words: *viola, 21st century, contemporary music, internet, online database*

Giriş

21. yüzyılda internet teknolojisi, tarihi ve güncel olmak üzere birçok konuda bilgiye erişimi kolaylaştıran ve kaynak sağlayan önemli veri araçlarından biri olarak görülmektedir. İnternetin sağladığı kolaylıklar ve ayrıcalıklardan müzik alanı da yararlanmaktadır. Müziğe ait ses, nota, görsel ve işitsel kayıtlar gibi çeşitli öğelerin sanal ortamlarda varlığını sürdürebildiği ve internet teknolojisindeki gelişmelerle kolaylıkla adapte edildiği görülmektedir.

İnternet ile müzik kaynaklarına erişimin olmadığı zamanlarda eserlerin notasına, bestecisine ve müziğin geldiği aşamalara dair bilgilere ulaşılması için ciddi zaman harcanması ve maddi kaynak oluşturulması

gerektiği bilinmektedir. İnternet aracılığıyla çevrimiçi veri tabanlarından müzikle ilgili genel ve özel alanlarda olmak üzere, tarihi ve güncel bilgilere, özgün çalışmalara, solo ve eşlikli eserlerin notasına, çalgılara yönelik teknik çalışmaları içeren etütlere, metotlara, görsel ve işitsel kaynaklara kolaylıkla erişim sağlanabilmektedir.

Makalede internet aracılığıyla çevrimiçi veri tabanlarından erişim sağlanabilen müzik eserleri kapsamında örneklem olarak yaylı çalgılar ailesinin bir üyesi olan viyolaya ait eserler araştırılmaktadır. Viyola, Orta Çağ'da yaylı çalgıların atası olarak kabul edilen "rebec" çalgısı ve onun soyundan gelen çeşitli yaylı çalgılardan türemiştir. Fiziksel ve tınısal değişimler geçiren bu yaylı çalgılardan bazıları omuz ve bacak viyolu (yaylı çalgı) olarak adlandırılmıştır (Kaygısız, 2004: 121). Bu viyoller *Viola Da Braccio* ve *Viola Da Gamba* olarak iki gruba ayrılarak zamanla çalgı yapımcılarının etkisiyle fiziksel değişimlerine göre şu isimleri almışlardır: *Viola Pomposa*, *Lira Viola*, *Division Viola*, *Viola D'amore*, *Bas Viol*, *Solo Bas Viol* ve *Viola Di Bardone* (Özkarar, 2017: 17). 19. yüzyılda bestecilerin viyolayı çoğunlukla orkestra ve oda müziği eserlerinde eşlik çalgı olarak değerlendirmeleriyle çalgısal kimliği belirginleşmeye başlamış ancak bu durum viyolayı solo çalgı kimliğinden uzaklaştıran etkenlerden biri olmuştur. Bir diğer etkenin de 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar geçen sürede viyolanın fiziksel, tınısal ve çalma tekniklerinin kemanla benzerlik taşımasından dolayı ses ve tını özelliklerinin önemsenmemiş olduğu düşünülmektedir. 20. yüzyıla gelindiğinde ise çağdaş müzik akımlarının etkisiyle farklı ses ve tını arayışında olan bestecilerin, ürettikleri eserlerde viyolaya özgü tınılara dikkat çektikleri görülmektedir. 20. yüzyılda viyola hem solo hem de eşlik enstrümanı olarak değerlendirilerek müzikal kimliği genişletilmiş ancak repertuarında orijinal eserlerin azınlıkta olduğu, çoğunlukla keman ve viyolonsel tınısal özelliklerine göre üretilen eserlerin uyarlamalarının yer aldığı bilinmektedir. Viyolanın tınısal özelliklerine göre üretilen eserlerin çağdaş müzik döneminin başlangıcı olan 20.

yüzyıldan itibaren artış gösterdiği ve 21. yüzyılda ise çoğunlukla viyola eserlerinin solo olarak üretilmesine ilginin arttığı düşünölmektedir. Bu anlamda makalede internet aracılığıyla çevrimiçi veri tabanı olan ve müzik eserlerinin yer aldığı IMSLP sitesinden 21. yüzyılda bestelenmiş viyola eserlerine erişim sağlanarak eserlerin durumuna ilişkin tespitler ile viyolanın müzikal kimliğindeki gelişmelerin neler olduğuna dair genel bir görüş ortaya koymak amacıyla bu araştırma yapılmıştır.

Araştırma, çevrimiçi veri tabanlarında yer alan 21. yüzyılda bestelenmiş ve yayımlanmış viyola eserlerinin nitel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli esas alınarak incelenmesiyle viyola eserlerinin durumuna ve müzikal kimliğine ilişkin gelişmelerin neler olduğuna dair durum tespiti içeren betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın ilk aşamasında müzik eserlerinin yayımlandığı çevrimiçi veri tabanları taranmış; elyazmaları, notalar, ses kayıtları ve süreli yayımlara erişim sağlayan çeşitli çevrimiçi veri tabanlarına ulaşılmıştır. Örneğın çevrimiçi veri tabanlarından biri olan EBSCO Information Services'ın sunmuş olduğu EBSCO-host <http://www.ebscohost.com> arayüzü kullanılarak müzik içerikli veri tabanlarına erişim sağlanabilmektedir. EBSCO-host ile erişim sağlanan sekiz farklı veri tabanı şunlardır:

1. Index to Printed Music (IPM)
2. Music Index
3. RILM Abstracts of Music Literature
4. RILM Retrospective Abstracts of Music Literature
5. RIPM Online Archive of Music Periodicals
6. RIPM Retrospective Index to Music Periodicals

7. RISM Series A//II: Music Manuscripts after 1600

8. Musical Periodicals 1781-1879 (Karahasanoğlu & Yavuz, 2016: 26).

Çevrimiçi veri tabanlarına diğer bir örnek ise müzik eserlerinin notası, bestecileri ve çalışmaları hakkındaki bilgilere kapsamlı erişim sağlayan, Amerika Birleşik Devletleri'nin Durham, Kuzey Karolina bölgesinde yer alan Duke Üniversitesine ait çevrimiçi müzik kütüphanesidir. Kütüphaneye çevrimiçi erişim <https://library.duke.edu/> sitesinden sağlanmaktadır¹.

Duke Üniversitesinin Müzik Kütüphanesinde müzik eserlerinin yayımlandığı çevrimiçi veri tabanlarının isimleri şunlardır:

Tablo 1: Çevrimiçi Müzik Kütüphaneleri

Classical Scores Library	Contemporary Music Score Collection (UCLA Music Library)
Sibley Music Library Musical Scores,	Choral Public Domain Library
Classical String Quartets at Duke University,	DIAMM (Digital Image Archive of Medieval Music)
Cambini Quintets at the Library of Congress,	Measuring Polyphony: Digital Encodings of Late Medieval Music
WLSCM (Web Library of Seventeenth-Century Music),	Archive of Seventeenth-Century Italian Madrigals and Arias (ASCIMA)
New York Philharmonic Leon Levy Digital Archives,	Mutopia Project
Contemporary Music Score Collection (UCLA Music Library),	Indiana University Variations Online Musical Scores
Sibley Music Library Musical Scores,	Music Treasures Consortium at the Library of Congress

¹ <https://library.duke.edu/music/resources/online-scores-sheet-music> (2021, Eylül 20)

Classical String Quartets at Duke University,	Pre-1700 Musical Treasures at the Library of Congress
Cambini Quintets at the Library of Congress,	Moldenhauer Archives
WLSCM (Web Library of Seventeenth-Century Music),	American Choral Music at the Library of Congress
New York Philharmonic Leon Levy Digital Archives,	Morgan Library & Museum Music Manuscripts Online
Gallica (Bibliothèque nationale de France)	New Mozart Digital Edition
Opera & Ballet Primary Sources	Aaron Copland Collection at the Library of Congress
British Library Online Gallery	Elliott Carter Collection at the Library of Congress
Danish Royal Library Digital Music Archive	Ernest Bloch Collection at the Library of Congress
University of North Texas Virtual Music Rare Book Room	Samuel Barber at the Library of Congress
Chopin Early Editions	The Austen Family Music Books
Felix Mendelssohn at the Library of Congress	Silent Film Sound & Music Archive
Marenzio Online Digital Edition (MODE)	Historic American Sheet Music
Tasso in Music Project	African-American Band Music & Recordings at the Library of Congress
Schubert Online	New Mozart Digital Edition
Schumann Autographs	African American Sheet Music at Brown University
Aaron Copland Collection at the Library of Congress	Sheet Music Consortium
Elliott Carter Collection at the Library of Congress	19th-Century American Sheet Music
Sounding Spirit Digital Library	

Araştırmada 21. yüzyılda bestelenmiş viyola eserleri ise incelenmek üzere örneklem olarak seçilen Uluslararası Müzik Notaları Kütüphanesi Projesi “IMSLP” (International Music Score Library Project) çevrimiçi veri tabanı ile sınırlandırılmıştır.

IMSLP internet sitesi 16 Şubat 2016’dan beri müzik eserlerini yayımlayan bir kamu malı beste kütüphanesidir. Sitenin amacı, bestecilerin çalışmalarını içeren bir kütüphane ile bütün kamu malı müzik notalarını ve bestecilerini dünyayla paylaşmaktır. Sitede 28 farklı dilde kaynaklara erişim sağlanabilmektedir. Aynı zamanda “Tartışma” bağlantısı üzerinden müzikle ilgili düşünce paylaşımını ve besteler hakkında analizler yapılmasını desteklemektedir. Yayımlanan eserlerin kullanımı ve telif hakları dolayısıyla paylaşımları hakkında açıklamalara da yer verilmiştir. IMSLP sitesinde son verilere göre 192,550 çalışma, 23,861 besteci, 1,182 performans, 620,337 müzik notası, 11,975,650 + sayfa ve 71,779 ses kaydı bulunmaktadır. Sitede yayımlanan kaynaklara “Gezinti, Notalar, Kayıtlar, Katılım ve Diğer” şeklinde beş farklı kategoride erişim bulunmaktadır².

Araştırmada IMSLP sitesinin “Notalar” ve “Kayıtlar” kategorilerinde bestecinin adına, yaşadığı döneme, çalışmalarının tarzına ve enstrümanlara göre eserlerin yer aldığı diğer alt kategoriler incelenmiş, viyola kategorisinde 21. yüzyılda bestelenmiş olanlar tespit edilmek üzere taranmıştır. Eserler telif hakları dolayısıyla nota ve içerik analizi yapılarak paylaşılammış ancak veri tabanında açık erişim sağlandığından eserlere yönelik genel bir inceleme yapılablmıştır. IMSLP internet sitesinde yapılan taramalar ve incelemeler sonucunda 21. yüzyılda bestelenmiş viyola eserlerinin bestecisi, eser adı, biçimi, türü ve kompozisyon tarihi ile ilgili bilgiler bir tabloda açıklanmıştır. Araştırmada toplanan veriler doğrultusunda bestecilerin viyolaya

² https://imslp.org/wiki/Ana_Sayfa (2021, Eylül 20)

yaklaşımlarının neler olduğu ve viyolanın müzikal kimliğine nasıl katkıda buldukları sorularına yanıtlar aranacak ve açıklamalar yapılacaktır. Bu durumda “IMSLP’de yer alan 21. yüzyılda bestelenmiş viyola eserleri nelerdir?” sorusu araştırmanın ana problem cümlesini oluşturmaktadır.

Makalede 21. yüzyılda bestelenmiş viyola eserlerine çevrimiçi veri tabanından nasıl erişim sağlandığının ve eserlerin viyola repertuarına katkılarının neler olduğunun belirlenmesiyle bu çalışmanın, viyola eğitimi, öğretimi ve performans çalışmalarına katkı sağlaması hedeflenmektedir. Araştırma, 21. yüzyılda viyolanın müzikal kimliğindeki gelişmelere dair açıklamaların viyola literatürüne katkı sağlaması ve bu alanda yapılacak çalışmalara kaynak olması açısından önemli bulunmaktadır.

1. 21. Yüzyılda Çağdaş Müzik Yaklaşımları

20. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan ve 21. yüzyılda da devam eden çağdaş yaklaşımlar arasında *postmodernizm*, *polistilizm* ve *eklektizm* yaklaşımlarının sıklıkla ele alındığı müzik yapıtlarının olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımlar klasik müzik unsurlarının korunmasına önem vermekte ve tüm müzik tarzlarının birlikte kullanılmasına yönelik bir tutum sergilemektedir.

Postmodernizm, modern çağın sonu, moderne karşı çıkış veya modernliğin aşılması olarak tanımlanmaktadır. Müzik açısından bakıldığında postmodernist yaklaşım, modern müzik bestecilerinin yeni müzik yaratımlarında modern öncesi müzik unsurlarından kopmalarına karşı çıkan, eski müziğin tekrar dinleyiciye sunulmasını savunan bir yaklaşımdır. *Polistilizm*, politonalite (çoklu tonalite) ve poliritim (çoklu ritim) gibi çeşitli müzik öğelerinin ilişkilendirilmesiyle birden fazla stilin ve tekniğin bir arada kullanılması anlamını taşımaktadır. Çağdaş polistilist bestecilere Charles Ives ve Erik Satie örnek verilebilir. Müzikte

eklektizm ise bestecinin bulunduğu döneme veya geçmiş dönemlere yabancı olan stilleri kullanması olarak tanımlanmaktadır (Chevassus, 2011).

Modernizmin karşılaştığı ilk yeni yüzyıla (21. yüzyıl) geçilirken müzik yaklaşımlarının hemen bir kesintiye veya değişime uğramadığı görülmektedir. 1970'lerde bilgisayar ses sentezi, gürültü kompozisyonu, yeni karmaşıklık, spektral müzik ve minimalizmdeki gelişmelerden bu yana büyük bir yenilik olmadığı ve bu durumun yeni müziğin kararlılığında avangardın grileşmesiyle de alakalı olabileceği düşünülmektedir (Griffiths, 2010: 409-412).

21. yüzyılda yaşanan çağın etkisiyle her fikir ve yaratımda çağdaş yaklaşımların esas alındığı, aynı zamanda bu yaklaşımlara karşı fikirlerinde olduğu ve bu durumun müzik alanına da etki ettiği bilinmektedir. Çağdaş müziğin geçen tüm yüzyıllara ait müzikal tür ve çeşitliliğini içinde barındırdığı ve 21. yüzyılda da yeni yaklaşımlar kazanarak varlığını sürdürdüğü görülmektedir.

2. 20. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Viyoladaki Gelişmeler

Tarihsel gelişim sürecinde viyola, 16. yüzyıldan 19. yüzyılın ortalarına kadar orkestra ve oda müziği eserlerinde eşlik çalgı konumunda uzun süre değerlendirilmiştir. Viyolanın solo repertuarında kendi ses rengine ve çalgısal yapısına uygun orijinal eserlerin azınlıkta olduğu, daha çok keman ve viyolonsel gibi yaylı çalgılara ait eserlerin uyarlamaları olduğu bilinmektedir. 19. yüzyılın sonlarına doğru bestecilerin viyolanın tınısal özelliğine dikkat çeken melodiler yazmasıyla müzikal kimliğinin değer kazandığı ve çeşitli müzik türlerinde sıklıkla tercih edilerek 20. yüzyıla yeni bir tarz ile geçiş yaptığı görülmektedir.

20. yüzyıl öncesinde viyola, çeşitli oda müziği gruplarında önemli bir ses olarak ele alınırken yeni müzik anlayışına kapı açan besteci C.

Debussy viyolayı *Yaylı Çalgılar Dörtlüsü'nde* (1893) ve daha sonra Trio Sonatı'nda flüt ve arp ile birlikte (1915) önemli bir ses olarak kullanmıştır. Maurice Ravel de *Yaylı Çalgılar Dörtlüsü'nde* (1902-1903) viyolayı önemli melodik pasajlarda öne çıkarmıştır. Albert Roussel, *Serenade* op. 30 (1925) eserinde flüt, arp, keman, viyola ve çello, *Trio* op. 40 (1929) eserinde flüt, viyola ve çello enstrümanlarını kullanmıştır. *Trio* op.40'ta, çift durma, harmonikler ve parça boyunca hızlı geçiş çalışmaları ile viyola için teknik açıdan zor pasajları içermektedir (Uscher, 1980: 53).

20. yüzyılın başlarında Hermann Ritter ve Lionel Tertis gibi solistler viyolanın repertuar zenginliğine kavuşmasında öncü olmuş ve ardından bu yolu Paul Hindemith ve Vadim Borissowsky gibi önemli besteci ve solistler izlemiştir. P. Hindemith viyola için 21 yapıt besteleyerek viyola için sanatsal değeri yüksek bir repertuar kazandırmıştır (Tıknaç, 2010: 29).

20. yüzyılda viyolaya en çok ilgi gösteren ülkeler Fransa, İskandinavya, A.B.D., Sovyetler Birliği olmuştur. İngiliz bestecilerden Arthur Bliss, Benjamin Dale, Ralph Vaughan Williams, William Walton ile aynı zamanda solistlerden York Bowen ve Rebeca Clark viyola repertuarına zengin eserler üreterek önemli katkılarda bulunmuşlardır. Bohuslav Martinu ve Bela Bartok'un viyola konçertoları repertuvardaki en bilinen konçertolardandır. Morton Feldamn "The Viola in My Life" başlığı altında bestelediği bir seri konser parçası bulunmaktadır. 20. yüzyılın son dönemlerinde bestecilerden A.Schinittke, S. Gubaidulina, G. Kancheli ve K. Pendrecki viyola repertuarına konçertolarını eklemişlerdir (Tıknaç, 2010: 29).

Alman besteci Max Reger solo viyola için 3 süit, keman ve viyola için 2 serenat, Ernest Bloch orkestra ile viyola için süit (veya piyano eşliğinde) (1918-1919) ve Bach solo sonatları, partitalarıyla

karşılaştırılan eşliksiz bir viyola süiti (1958) yazarak viyola repertuarına önemli bir katkıda bulunmuşlardır (Uscher, 1980: 55-60).

20. yüzyılda çağdaş müzik dönemine geçişle beraber bestecilerin özel ilgi ve alakaları ile viyolanın hem solo hem de eşlik çalgı durumunda repertuarı zenginleşmeye başlamış, çağdaş eserler repertuarında yer alan yapıtlar içerisinde orijinal eserlere sahip olmuştur. 20. yüzyılda viyola virtüözü, besteci ve eğitimci kimlikleriyle Lionel Tertis, Paul Hindemith ve William Primrose viyolanın kendine özgü ses rengine özel ilgi ve alaka göstererek ön plana çıkmasını sağlamış, hem besteleri hem de eğitim metotlarıyla önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Tarihsel gelişim sürecinde viyolanın kendine özgü ses rengine olan ilginin yanı sıra özel olarak bestecilerin ve virtüözlerin istediği ses ve tınılara göre çalgı yapımcılarının elinde fiziksel olarak değişime uğradığı bilinmektedir. Örneğin Viola Alta, 1876'da Alman viyolacı Hermann Ritter tarafından tanıtılan büyük bir viyoladır. Daha küçük viyolaların karakteristik olarak örtülü ve hafif nazal ses kalitesinin aksine, rezonansı ve tonal parlaklığı iyileştirmeyi amaçlayan 48 cm uzunluğunda geniş bir gövdeye sahiptir³. Hiroshima Iizuka'nın 78 adet viola d'amore modeli, 26 adet rubenesque model ve 42 adet geleneksel model viyolalar ürettiği bilinmektedir. Iizuka viyolaları, Michael Tree, Kim Kaskashian, Nabuko Imai, Roberto Diaz, Emmanuel Vardi gibi ünlü viyolacılar tarafından çalınmaktadır (Tıknaz, 2010: 20). Viyolanın çağdaş döneme kadar klasik dönem çalgısı olarak varlığını sürdürdüğü, 21. yüzyılda ise elektronik ve karbon fiber çalgı üretimleri ile fiziksel yapısında bazı değişiklikler geçirdiği görülmektedir. Karbon fiber viyola, ısı değişkenliğinden etkilenmeyen özelliğiyle önemli bir buluş olarak görülmektedir.

³ <https://www.oxfordmusiconline.com/> (2021, Haziran 3)

21. yüzyılda viyolaya özgü müzikal gelişmelerin neler olduğu çağdaş bestecilerin yapıtları incelenerek açıklanabilir. Bestecilerin yeni tını yaratma ve ses arayışları doğrultusunda viyolanın standart çalma teknikleri ile ileri seviye teknik zorlukları içeren yapıtlar ürettiği görülmektedir. Bu duruma viyola virtüözü ve besteci Garth Knox'un eserlerindeki yaratım fikirleri örnek verilebilir.

“Klasik müzik yorumcuları, teknik çalışmaları (gamlar, arpejler, parmak etütleri vb.) yaparken, faydalı olacağı bilgisinden emin olarak çalışabilirler. Ancak günümüzde yeni müzikteki tarzların aşırı çeşitliliği nedeniyle artık yeni bir parçanın üretilmesi ilişkin taleplere cevap vermek için yeni bir çalma tekniğini inşa etme durumu daha sık görülmektedir. Bununla birlikte incelenebilecek teknikler vardır, bunlara “genişletilmiş teknikler” (genellikle biraz daha ileri seviye klasik teknikler anlamına gelir) denir. Aklıma bu teknikleri gösteren bir dizi eser yazma fikri geldi”⁴.

Knox'un viyola eserlerinden biri olan “Viola Spaces”, yay kullanımı, sol el ve sağ el olmak üzere parmakla tel çekme (pizzicato) teknikleri, gam, arpej, akor ve diğer parmak tekniklerini içeren ileri seviye icra gerektiren solo eserlerden biridir. 21. yüzyıl viyola eserleri repertuarına önemli bir katkı olarak görülmektedir. Knox'un ifade ettiği gibi yeni müzik arayışı ile bestecilerin eserlerinde tarz çeşitliliği artmaktadır. 21. Yüzyıl bestecilerinin eserlerinde tarz çeşitliliğinin yanı sıra 15. yüzyıldan beri kullanılan müzik biçimleri ve türlerin sıklıkla tercih edildiği de görülmektedir. Örneğin Salvador Torre'nin 2006'da solo biçiminde bestelediği “Rugg”, Marshall Fine'in 2007'de solo ve sonat türünde bestelediği “Memphis” ve Trevor M. Morris'in 2010'da solo ve süit türünde “Suite No.1 for Solo Viola, Op.4” müzikal ifade ve çalma teknikleri açısından ileri seviye ve farklı tarzlarda işlenen eserlerdendir.

⁴ <http://www.garthknox.org/compositions/viola-spaces/> (2021, Eylül 18)

21. yüzyıl bestecilerinin viyola eserlerine genel olarak bakıldığında çoğunlukla müzik biçimlerinden solo ve oda müziğini; etüt, metot, sonat, sonatin, fantezi, süit, canon (kanon), prelüd, romans ve partita gibi müzik türlerini tercih ettikleri görülmektedir. **Solo**, yalnız bir kişi tarafından bir çalgının seslendirilmesi olarak tanımlanır. **Oda müziği** biçimi, az sayıda müzisyenin bulunduğu küçük topluluklar için yazılmış müzik türlerini kapsar. 16. yüzyıldan itibaren kullanılan, üçlü, dörtlü, beşli, altılı ve daha çok çalgı için bestelenmiş oda müziği eserleri bulunmaktadır (Sözer, 2012: 173). **Etüt**, müziksel öğeler ve teknik çalışmaları içeren seslendirme öğretimidir. Etüt çalışmaları ilk olarak 15. yüzyılda kullanılmıştır. **Metot**, müzik öğelerinin teknik ses çalışmalarını içeren kitaplara denilmektedir (Hodeir, 2007: 33-79). **Sonat** terimi bir ya da iki çalgı için yazılmış, temposunun hızlı, yavaş ve hızlı olmak üzere üç veya yavaş, hızlı, yavaş, hızlı olmak üzere dört bölümden oluşan müzik türüdür. **Sonatin** terimi ilk olarak 17. yüzyılda kullanılmaya başlanmıştır. Kısa ve küçük sonat anlamına gelmektedir. **Fantezi** eserler ilk olarak 16. yüzyılda kullanılmaya başlanmış biçim ve içerik bakımından özgür eserlerdir. **Süit** 16. yüzyılda ortaya çıkmış değişik formlarda fakat aynı tonalitede işlenmiş dans müziklerinden oluşmaktadır. 19. yüzyıla kadar besteciler kendi ülkelerinin dans müziklerini bu türde işlemişlerdir (Sözer, 2012: 89-225). **Canon** (Kanon), bir besteleme tekniğidir ve iki ya da daha çok sesin farklı zamanlarda başlayarak birbiri ardına gelmesiyle melodileri ve armonileri oluşturmaktadır. **Prelüd** türü, 16. yüzyılda kullanılmaya başlanan genellikle bir füg veya dans süitinin başında çalınan parçalardır. **Romans** türü ise Romantik dönemde sıklıkla kullanılan, duygusal şarkı anlamındadır (Hodeir, 2007: 33-79). **Partita** türü, peş peşe çalınan dans parçalarından oluşan ve tek çalgı için yazılan süit anlamına gelmektedir (Uluç, 2006: 115-155).

20. yüzyılda çağdaş müzik akımlarının ortaya çıkmasıyla müzikte yeni ses ve tını arayışları çalgıların çalma tekniklerinde değişimlere ve

yeniliklere yol açmıştır. Çağdaş müzik döneminde bestecilerin ve virtüözlerin viyolanın solo çalgı kimliğinin ön plana çıkarılmasında önemli katkıları olmuştur. 21. yüzyılda da viyolada yeni ses ve tını arayışlarının devam ettiği, standart çalışma egzersizlerinin yanı sıra ileri seviye icra içeren eserlere yönelik egzersizlerin ve metotların oluşturulması gerektiği düşünülmektedir.

Viyolanın 16. yüzyıldan 21. yüzyıla kadar geçirdiği değişimler ile müzikal yapısındaki gelişmelerin neler olduğuna dair bilgilere her dönemin koşullara bağlı olarak çeşitli yollarla erişim sağlandığı ve özellikle viyola eserlerine erişimin zor olduğu bilinmektedir. İnternetin sunduğu kolaylıklar ve ayrıcalıkların henüz müzik alanı için değerlendirilmediği 20. yüzyılda yaşanan çağın koşullarına göre bestecilerin ve virtüözlerin oluşturduğu bir takım faaliyetlerle (uluslararası viyola toplulukları, dernekler, yarışmalar vb.) dönemin bestecilerine, viyola eserlerine ve virtüözlere dair bilgilere erişim sağlandığı bilinmektedir. Örneğin William Primrose, viyola repertuarına ait orijinal eserlerin bulunduğu bir arşiv oluşturarak viyola sanatçıları, eğitimciler ve öğrencilerin bu arşivden faydalanmalarını sağlamak adına uluslararası ilk viyola topluluğunu kurarak dünyanın her yerinden viyola ile ilgili çalışmaların paylaşılmasında öncü isim olmuştur⁵. İnternet çağının yaşandığı 21. yüzyılda ise uluslararası viyola topluluklarının bulunduğu internet sitelerinin sayısı artmış ve topluluklara üye olunması, faaliyetlere katılım sağlanması ve viyola eserlerine ulaşılması adına çevrimiçi erişimden yararlanılmıştır. Bu durumda internet aracılığıyla viyolayla ilgili gelişmelere ve eserlere eş zamanlı erişim sağlayan çevrimiçi veri tabanlarının, viyola eğitimi, öğretimi, performans çalışmalarına kaynak olarak katkı sağladığı ve

⁵ <https://viola.lib.byu.edu/viola/> (2021, Haziran, 15)

viyola müziğine ait kültürü yaşanan çağın koşullarına uygun bir biçimde aktardığı düşünülmektedir.

3. IMSLP’de Yayımlanan 21. Yüzyılda Bestelenmiş Viyola Eserleri

Müziğin tarihi dönemlerinden güncel durumuna ilişkin bilgiler ile müzik eserlerine ait el yazmalı, notalı ve ses kayıtlı yayımlar “IMSLP” International Music Score Library Project (Uluslararası Müzik Notaları Kütüphanesi Projesi) adlı internet sitesinde yer almaktadır. Sitede viyola kategorisinde yer alan eser sayısı 204 -çoğunlukla eşliksiz, solo eserlerden oluşmaktadır-, viyolanın solo ve eşlik çalgı konumunda yer aldığı oda müziği ve orkestra eserlerinin sayısı 8.431’dir⁶.

Araştırmanın problem cümlesine ilişkin olarak IMSLP’de yer alan viyola kategorisindeki 204 eser içerisinden 21. yüzyılda bestelenmiş 70 adet viyola eserine ulaşılmıştır. Eserlerin künyelerine ilişkin tespitler bir tablo içerisinde belirtilmiştir. Bu tabloda yer verilen eserler, 2000 yılı ve sonrasında çağdaş müzik döneminde bestelenen viyola eserleri evreninde bir örneklem olarak değerlendirilmektedir. Tablo 2’de viyola eserlerinin, bestecisi, eserin adı, biçimi, türü ve kompozisyon yılı hakkında bilgilere yer verilmiştir.

⁶ https://imslp.org/wiki/Category:For_viola (2021, Eylül 20)

Tablo 2: 21. Yüzyılda Bestelenen ve IMSLP’de Yayınlanan Viyola Eserleri

	Besteci	Eser Adı	Bıçım	Tür	Kompo- zisyon Yılı
1	Robert Davidson	Spiral 1	Solo	Canon	2000
2	Vahram Babayan	Sonata for Viola solo, Op.127	Solo	Sonata	2000
3	Mark Petering	Solos and Duos Volume 1	Solo	Duo	2003
4	Hasan Hüseyin Yılmaz	Contemporary String Education	Solo	Etüt	2003
5	Alex Ness	Shruti	Solo	-	2006
6	Tui St. George Tucker	Cassation for Viola	Solo	-	2006
7	Salvador Torre	Rugg	Solo	-	2006
8	Tamás-Beischer Matyó	Eternal Knot	Solo	-	2007
9	Jonathan Crosmer	Lullaby in C	Solo	-	2007
10	Zoltan Paulinyi	Oblação	Solo	-	2007
11	Marshall Fine	Rock Etudes for Solo Viola, Op.114	Solo	Etüt	2007
12	Marshall Fine	Viola Sonata No.1, Op.110 ‘Memphis’	Solo	Sonata	2007
13	Vazel Merenzeine	Viola Sonatina, PVM 27	Solo	Sonatin	2007

Çevrimiçi Veri Tabanında Yer Alan 21. Yüzyılda Bestelenmiş Viyola Eserlerinin Tespitine ve İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma (IMSLP Örneği)

14	Vazel Merenzeine	Viola Sonatina, PVM 33	Solo	Sonatin	2008
15	Vazel Merenzeine	Viola Sonatina, PVM 34	Solo	Sonatin	2008
16	Vazel Merenzeine	Viola Sonatina, PVM 35	Solo	Sonatin	2008
17	Christophe Queval	Poème saturnien, Op.37	Solo	-	2009
18	Hugo Bouma	Duo for Solo Viola	Solo	-	2010
19	Timur Ismagilov	Novella, Op.23	Solo	-	2010
20	Gwendolyn Staheli	Viola Sonata, Op.6	Solo	Sonata	2010
21	Marshall Fine	Viola Sonata No.2, Op.117	Solo	-	2010
22	Trevor M. Morris	Suite No.1 for Solo Viola, Op.4	Solo	-	2010
23	Trevor M. Morris	Puteshestvie for Solo Viola, Op.14	Solo	-	2011
24	Trevor M. Morris	Carpe Noctem, Op.8	Oda müziği	Kuartet	2011
25	Joel Barbosa	Da Capo Instrumentos De Arco	Solo	Metot	2011
26	João Pedro Delgado	Improviso para Viola Solo	Solo	-	2011
27	Sadiel Cuentas	Metáforas	Solo	-	2011

Çevrimiçi Veri Tabanında Yer Alan 21. Yüzyılda Bestelenmiş Viyola Eserlerinin Tespitine ve İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma (IMSLP Örneği)

28	João Pedro Delgado	Combray	Solo	-	2011
29	Demetrio Bonvecchio	La pazzia di Don Quixote della Mancha	Solo	-	2011
30	Mark Ingerman	Fantasy for Solo Viola	Solo	Fantezi	2011
31	Frederic Rzewski	16 Sneakers	Solo	-	2012
32	Jonathan Crosmer	Autumn Suite	Solo	Süit	2012
33	Stephen W. Beatty	Articulations for Viola, Op.152	Solo	-	2012
34	Jailton de Oliveira	Semplissances No.1	Solo	-	2013
35	Ehsan Saboohi	Suddenly the Fall of Which Star?	Solo	-	2013
36	Vazel Merenzeine	Viola Sonatina No.1, PVM 6	Solo	Sonatin	2014
37	Vazel Merenzeine	Viola Sonatina No.2, PVM 9	Solo	Sonatin	2014
38	Vazel Merenzeine	Viola Partita No.1, PVM 11	Solo	Partita	2014
39	Craig Bakalian	Labor of Loves	Solo	-	2014
40	Raymond Weiss	Suite No.1, Op.4	Solo	Süit	2014
41	Kristof J. Weber	Viola Story	Solo	-	2015

Çevrimiçi Veri Tabanında Yer Alan 21. Yüzyılda Bestelenmiş Viyola Eserlerinin Tespitine ve İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma (IMSLP Örneği)

42	Ashlin Tyler Gibson	Viola Solo in G-sharp minor	Solo	-	2015
43	Colin Peter Snuggs	Prelude in C minor for Viola	Solo	Prelude	2015
44	Evan Isaac Magidovitch	Love to love - in love	Solo	-	2015
45	Stephen W. Beatty	Viola Sonata, Op.634	Solo	Sonat	2015
46	Vazel Merenzeine	Viola Sonatina No.3, PVM 17	Solo	Sonatin	2015
47	Cyril Plante	Solo Viola Sonata No.1, Op.219	Solo	-	2016
48	Vazel Merenzeine	Viola Partita No.2, PVM 48	Solo	-	2016
49	Ellie Mäkelä	Viola Partita No.1	Solo	-	2016
50	Jan Willem Menkveld	Gespentisch, Op.21 No.4	Solo	-	2017
51	Pedram Babaiee	Miniature Etude No.57 for Viola	Solo	Etüt	2017
52	Stephen W. Beatty	Viola Sonata, Op.1597	Solo	Sonat	2019
53	Stephen W. Beatty	Viola Sonata, Op.1602	Solo	Sonat	2019
54	Stephen W. Beatty	Viola Sonata, Op.1606	Solo	Sonat	2019

Çevrimiçi Veri Tabanında Yer Alan 21. Yüzyılda Bestelenmiş Viyola Eserlerinin Tespitine ve İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma (IMSLP Örneği)

55	Stephen W. Beatty	3 Solos for Viola, Op.2084	Solo	-	2020
56	Marshall Tuttle	Sonettino No.1,No.2...No.14 for Viola Solo	Solo	-	2020
57	Michael Pogudin	Etude for 4th Finger	Solo	Etüt	2020
58	Stephen W. Beatty	Solo for Viola, Op.1930	Solo	-	2020
59	Stephen W. Beatty	Solo for Viola, Op.1931	Solo	-	2020
60	Stephen W. Beatty	Solo for Viola, Op.1932	Solo	-	2020
61	Stephen W. Beatty	Solo for Viola, Op.1933	Solo	-	2020
62	Stephen W. Beatty	Solo for Viola Op.1934	Solo	-	2020
63	Stephen W. Beatty	Solo for Viola, Op.1935	Solo	-	2020
64	Stephen W. Beatty	Solo for Viola, Op.1936	Solo	-	2020
65	Stephen W. Beatty	Solo for Viola, Op.1937	Solo	-	2020
66	David M. Sampson	Romance for Viola	Solo	Romans	2020
67	Michael Pogudin	Gigue No.1	Solo	-	2020
68	Elaine Fine	Ferdinand	Solo	-	2020
69	Rictor Noren	Unvarnished Thoughts	Solo	-	2021
70	Aryan Omid	Viola Sonata No.1	Solo	Sonat	2021

Bu tabloya göre yayımlanan eserlerin yılı ve sayısına ilişkin veriler şunlardır: 2000 yılında iki, 2003'te iki, 2006'da üç, 2007'de altı, 2008'de üç, 2009'da bir, 2010'da beş, 2011'de sekiz, 2012'de üç, 2013'te iki, 2014'te beş, 2015'te altı, 2016'da üç, 2017'de iki, 2019'da üç, 2020'de 14, 2021'de iki olmak üzere en çok yayımlanan eser sayısı 2020'de 14, en az yayımlanan eser sayısı ise 2009'da bir adettir.

Tabloya göre

- Viyola eserleri, 69 solo ve bir adet oda müziği biçiminde bestelenmiştir.
- Viyola eserleri; sekiz sonat, yedi sonatin, bir canon, bir romans, bir fantezi, iki süit, bir partita, bir prelüd, dört etüt, bir metot, bir kuartet ve bir duo türünde bestelenmiştir.
- IMSLP internet sitesinde yer alan 70 eser içinde 29 eserin türleri açıklanmış olup türü belirtilmeyen eser sayısının 41 adet olduğu tespit edilmiştir. 41 eserin künyesinde herhangi bir açıklama yapılmamış ve sadece solo olarak kaydedildikleri tespit edilmiştir.

Sonuç

21. yüzyılda internet ve dijital araçlar, insan yaşamında bilgiye ve ihtiyaç duyulan araçlara erişimi kolaylaştırmıştır. Çağın getirilerinden biri olan çevrimiçi erişim, müzik dünyasındaki aşılabilir engelleri çoğunlukla kaldırmıştır. Müzik ile ilgili görsel, işitsel ve yazınsal materyallere ve bilgiye erişimin kolay olmasıyla müzik yaratımında ve paylaşımında internet sıklıkla kullanılmaktadır. İnternet aracılığıyla çevrimiçi erişim sağlanabilen müzik veri tabanları, müzik alanında güncel bilgiye ulaşmakta bir kolaylık sağlamaktadır.

Araştırmada 21. yüzyılda bestelenmiş viyola eserlerinin durumuna ilişkin bilgilere çevrimiçi veri tabanı olan IMSLP internet

sitesinden kolaylıkla erişim sağlanabildiği ve eserlerin künyelerine ilişkin verilerin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda incelemeler sonucunda veri tabanında 21. yüzyıla ait 70 adet viyola eserine ulaşılmıştır. Çevrimiçi müzik notalarının paylaşıldığı birçok veri tabanının olduğu düşünüldüğünde sadece bir veri tabanında yayımlanmış bu 70 eser çağdaş viyola repertuarı için önemli bulunmaktadır.

Araştırmada tespit edilen ve incelenen viyola eserleri, 21. yüzyıldaki bestecilerin viyolaya yaklaşımlarının neler olduğu konusunda genel bir görüşle açıklık getirmek adına bilgi edinilmesini sağlamaktadır. IMSLP’de incelenen 21. yüzyıla ait 70 viyola eserinde bestecilerin eserlerini en çok solo biçiminde ve 16. yüzyıldan itibaren kullanılan sonat türünde işlemleri ile postmodern ve eklektizm müzik yaklaşımlarını taşıdıkları düşünülmektedir. Bestecilerin önceki yüzyıllara göre viyolayı özellikle solo çalgı kimliğinde daha çok değerlendirdikleri ve 21. yüzyılda viyolaya çağdaş repertuar kazandırmakta oldukça ilgili oldukları düşünülmektedir. IMSLP’de yayımlanan eserlerin künyeleri tanımlanırken türü bakımından açıklanmayan eserlerin sadece solo biçiminde kaydedildiği tespit edilmiş ve bu eserlerin ayrıca tür analizi yapılmamıştır.

Sonuç olarak çevrimiçi veri tabanı IMSLP internet sitesinde 21. yüzyılda bestelenmiş 70 viyola eserine yer verildiği, bestelenen viyola eserlerinin durumuna ilişkin olarak çoğunlukla solo biçiminde üretildiği ve bu veriler doğrultusunda çağdaş bestecilerin viyola repertuarına çağdaş eserler kazandırdıkları tespit edilmiştir.

Çağdaş bestecilerin viyola müziğine yönelik yaklaşımlarının postmodernizm ve eklektizm yaklaşımlarında olmasının viyolanın müzikal kimliğine değer kattığı ve bu araştırmanın viyola alanında yapılacak çalışmalara kaynak olarak katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bilgi Notu

Makale araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Kaynakça

Chevassus, B. R. (2002). *Müzikte postmodernlik*. (Çev: İ. Usmanbaş), Pan Yayıncılık.

Duke Üniversitesi Müzik Kütüphanesi (2021, Eylül 20).

<https://library.duke.edu/music/resources/online-scores-sheet-music> .

Griffiths, P. (2010). *Modern music and after*. Oxford University Press.

Hodeir, A. (2002). *Müzikte türler ve biçimler*. (Çev: İ. Usmanbaş), Pan Yayıncılık.

IMSLP (International Music Score Library Project) Category for Viola (2021, Eylül 20)

https://imslp.org/wiki/Ana_Sayfa

https://imslp.org/wiki/Category:For_viola

Karahasanoğlu, S. & Yavuz, D. E. (2016). *Müzikte araştırma yöntemleri*. İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Yayınları.

Kaygısız, M. (2004). *Müzik tarihi - Başlangıcından günümüze müziğin evrimi*. Kaynak Yayınları.

Knox, G. (2021, Eylül 18). Viola spaces.

<http://www.garthknox.org/compositions/viola-spaces/>

Oxford Music Online, Grove Music Online (2021, Haziran 3). Herman Ritter, Viola Alta. <https://www.oxfordmusiconline.com/>

Özkarar, G. (2017). *Tarihsel süreçte gelişen viyola ekolleri*. Hiperyayın.

Primrose International Viola Archive (2021, Haziran 15). William Primrose. <https://viola.lib.byu.edu/viola/>

Sözer, V. (2018). *Müzik terimleri sözlüğü*. Remzi Kitabevi.

Tıknaç, B. (2010). *William Primrose'un hayatı ve viyola tekniğine getirdiği yenilikler*. (Yayımlanmış sanatta yeterlik tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uluç, M. Ö. (2006). *Müzik sözlüğü*. Yurtrenkleri Yayınevi.

Uscher, N. J. (1980) *Performance problems in selected twentieth century music for viola*. New York University.

EXTENDED ABSTRACT

In the 21st century, internet and digital tools are important technological developments that facilitate human life and become one of the necessities of the age. As in every field, it is very important to provide easy access to all kinds of information and documents with online access in the field of music. Access to musical works became faster and easier than in the 20th century. This quick and easy access is provided from online databases.

The subject of the article is the examination of the viola works composed in the 21st century and published in online database. In the research, access to viola works composed in the 21st century will be provided on the IMSLP website, which is an online database. The aim of the research is, to determine the situation of viola works and to present a general view about the developments regarding the musical identity of the viola.

The article is a descriptive study that includes due diligence on the musical developments and achievements of viola works composed in the 21st century and published in internet databases. In the research, scanning model, one of the qualitative research methods, was used.

In line with the data collected in the research; answers will be sought to the questions of what the composers' approaches to the viola are and how it contributes to the viola's musical identity, and explanations will be made. Reviews in the research are limited to the IMSLP website. In this direction, "What are the Viola Works Composed in the 21st Century in IMSLP?" the question constitutes the main problem statement of the research.

As a result of the research, 70 viola works composed in the 21st century were reached and the composers, names, forms, genres and dates of composition of the works were collected in a table. Examples of viola works were not shared due to copyright reasons, and an idea about the status of the works was obtained with a general review.

It has been determined that these 70 viola works in the database were mostly composed in solo form and sonata type between 2000-2021. Other types of works are canon, prelude, etude, method, partita, duo, quartet, suite, fantasy, romance, sonata and sonatina. It is thought that the composers reflect the postmodernist and eclectic approaches to their works in the forms and genres they deal with. Postmodern and eclectic approaches mean that composers produce new musical works by using musical expressions from past periods in contemporary music forms.

In conclusion, considering that there are many online databases that publish musical works such as IMSLP, publishing seventy contemporary viola works in a database is considered important in terms of viola repertoire. Regarding the situation

of viola works; it was determined that more solo works were produced and the viola was valued as a solo instrument compared to previous centuries. In line with these data; it is thought that the viola has important contributions to its musical identity and that the research will contribute to the studies to be made in the field of viola.